SHTV

Samengevat

5e jaargang nummer 3 – 24 juni 2010

In memoriam Jacob Kort

Hoe Melchior kampioen werd

Haagse Rapidcyclus

Spaar voor een Gratis Hair-Cheque t.w.v. € 15,-

Goudenregenplein 5 2565 GJ Den Haag tel. (070) 363 57 28
Donderdagavond geopend tot 20.00 uur!

www.avanti-haarmode.nl

Titelpagina: Jacob Kort als toeschouwer tijdens het Haags Weekendtoernooi van 2007 (Foto: André Wagner)

Inhoud

4 Colofon
5 Van de redactie / *Pim van der Meiden*
6 In memoriam Jacob Kort (1943-2010) / *Pim van der Meiden*
8 Partijanalyse / *Melchior Vesters*
10 Interne competitie / *Piet Sikkes*
12 Helden / *Melchior Vesters*
22 Haagse Rapidcyclus / *André Wagner*
24 Mijn favoriete schaakboek / *Henk Happel*
30 Schaakagenda

Samengevat is het clubblad van Schaakcombinatie HTV
Verschijnt 6x per jaar
Redactie: Pim van der Meiden (hoofdredactie), André Wagner (eindredactie)

5e jaargang nummer 3 - 24 juni 2010

Kopijdatum volgende clubblad: 21 augustus (verschijnt 26 augustus)
Kopij tijdig inleveren bij: Pim van der Meiden (gwvandermeiden@hetnet.nl)

Colofon

Bestuur

Voorzitter		
Evert Baak	voorzitter@schaakcombinatiehtv.nl	3940945
Secretaris		
Hugo van der Laan	secretaris@schaakcombinatiehtv.nl	3509931
Penningmeester		
Sander Pauw	penningmeester@schaakcombinatiehtv.nl	3615975
PR & Sponsoring		
(via waarnemer)	pr@schaakcombinatiehtv.nl	
Wedstrijdleider extern		
Hans Segers	wl-extern@schaakcombinatiehtv.nl	3562239
Wedstrijdleider intern		
Piet Sikkes	wl-intern@schaakcombinatiehtv.nl	4490512
Voorzitter jeugdcommissie		
Evert Baak	jeugdleider@schaakcombinatiehtv.nl	3940945

Commissarissen

Webmaster		
Eric Alvares	efsalvares@hotmail.com	06-41330092
Materiaalbeheerder		
vacant		

Jeugdbegeleiding

Kasha Gieben, Ton Bodaan, Melchior Vesters, Mike Hoogland, Gert-Jan Willighagen, Mieke Bogaard, Wim Lelieveld, Stella Roeleveld, Niels Poppe, Mei Luk, Geurt Jan van der Meiden, Supanida Lelieveld, Angelique Iyer

Speellokaal: Bosbeskapel, Bosbesstraat 5, 2564 PA te Den Haag, 070-3689796
Speelavond: Donderdag
Speeltijden: Jeugd tot en met stap 2: 18:30 tot 19:30 uur;
Jeugd stap 3 en hoger: 18:15 tot 19:45 uur;
Senioren: intern vanaf 20:00 uur
Contributie: senioren: € 95 per jaar; jeugd: € 75 per jaar; gezinslid tweede junior: € 10 korting per jaar; derde junior: € 20 korting per jaar; girorekening 5255286 t.n.v. Schaakcombinatie HTV
Internetsite: http://www.schaakcombinatiehtv.nl

Geruchten

Reeksen van geruchten doen de ronde. Er komt een nieuw bestuur, een nieuwe redactie, heel SHTV gaat op de helling. Er komen twee nieuwe jeugdteams in de externe competitie.

Ach, u moet er maar van geloven wat u wilt. Het lijkt er vooralsnog inderdaad op dat de redactie zich het volgende jaar nog gezagsgetrouwer en loyaler gaat opstellen jegens het bestuur, maar als het té saai wordt, de belangen-verstrengelingen allemaal te nauw gaan worden, dan vinden we wel een oplossing.

De interne competitie heeft het afgelopen jaar goed gefunctioneerd. Piet heeft zijn taak uitstekend vervuld. Een nieuwe redactie is voorlopig niet aan de orde. André en ik hebben er beide aardigheid in en als het gerucht waar is dat uw hoofdredacteur de nieuwe secretaris wordt, dan nog zal dit voor *Samengevat* geen grote gevolgen hebben. We zullen de taakverdeling wat bijstellen en de kritische stukjes over het bestuur van SHTV zullen voortaan door André geschreven moeten worden; op mijn beurt zal ik de Haagse Schaakbond op de hak nemen.

In één opzicht neem ik bij mezelf een licht begin van slijtage waar. Ik begin tegenwoordig op een clubavond wel eens gesprek zonder de aanvangszin: ‘Waar blijft nu dat stukje van jou?’ Misschien zijn er leden die dit als een aansporing zien zelf eens wat initiatief te ontplooien. Dat zal dan van harte toegejuicht worden. Overigens is het zo dat ik mijn pogingen externe medewerkers aan te trekken, zeker zal voortzetten.

We gaan een spannend nieuw jaar tegemoet en we zullen ons best doen om daarvan boeiend verslag te doen in het clubblad.

Pim van der Meiden

In memoriam Jacob Kort (1943-2010)

Op 29 april 2010 overleed Jacob Kort, één van de markantste schakers van Den Haag. Op het internet is al het een en ander over hem te vinden en in het orgaan van D.D. zal hij, erelid en bestuurslid van die club, omstandig herdacht worden. De redenen om ook in *Samengevat* enkele woorden aan hem te wijden zullen blijken.

Persoonlijk ken ik Jacob Kort al bijna een halve eeuw. We studeerden beide geschiedenis in Leiden, waar hij in 1961 aankwam en ik toen tweedejaars was. Ook waren we beide lid van de gezelligheidsvereniging 'Catena'. Een verbijsterende ervaring in het leven van Jacob is geweest dat hij de eerste schaakpartij die hij tegen mij speelde heeft verloren. Het moet in 1962 of 1963 geweest zijn. Het was een Muzio-gambiet en Jacob dacht dat hij een versterking voor zwart had gevonden. Bij deze ene triomf voor mij is het gebleven. Hierna hebben we weinig geschaakt, want hij was bezig een sterke, heel sterke, schaker te worden en ik kwam tot de ontdekking dat schaken een leuke bezigheid was, maar dat ik er te hard voor moest werken als ik er ook maar iets in wenste te bereiken en mijn ambities gingen andere kanten uit.

In 1969 ging Jacob werken op het Algemeen Rijksarchief, waar ik een jaar eerder ook een loopbaan was begonnen. De misdadige manipulaties van het management (eigenlijk was er in die dagen geen management, maar slechts één manager) hebben ons niet uiteen weten te drijven, maar integendeel nader tot elkaar gebracht. We werden goede vrienden en in die vriendschap hebben zich geen crises voorgedaan. We hebben het wel eens betreurd dat we op schaakgebied elkaar niets te zeggen hadden, maar mijn luiheid en gemakzucht enerzijds en de bij hem volledige afwezigheid van ook maar een elementaire didactische bekwaamheid anderzijds maakten dat het nu eenmaal niet anders ging. Ook op het gebied van de geschiedenis hadden we weinig contact. We zagen elkaar regelmatig bij sessies waar klassieke muziek werd gedraaid en bij gemeenschappelijke ontmoetingen werd lief en leed veelvuldig gedeeld.

Toen aan mijn ambtelijke carrière een pijnlijk einde kwam, bleven we de vriendschappelijke contacten onderhouden, maar toen ik weer lid ging worden van een schaakclub, adviseerde hij mij toch maar lid te worden van 'De Vogelwijk'. Daar waren mijn beide zoons inmiddels actief als jeugdschaker en hoorde ik zelf volgens hem ook thuis. "Ga jij eerst maar eens wat trainen en als je goed je best doet, mag je later misschien lid worden van D.D." waren zijn vaderlijke woorden. Wanneer hij bij mij thuis, bij een maaltijd of een platenavondje, één van mijn zoons tegenkwam, begroette hij die hartelijk met de vraag "Ha, de schaker?", waarop hij steevast het antwoord kreeg "Mijn broer

schaakt ook!" Of het ooit tot hem doorgedrongen is dat ik twee zoons had, weet ik niet, al zal hij ze wel eens naast elkaar gezien hebben.

Als in die dagen een gemeenschappelijke vriend of kennis de ongelukkige vraag stelde of hij en ik elkaar van het schaken kenden, legde hij steevast uit dat ik als schaker niets voorstelde en dat onze vriendschap op totaal andere gronden berustte. Helemaal gelijk had hij daar niet in. Toen ik als secretaris van 'De Vogelwijk' een avond organiseerde waar de grote schaakhistoricus Peter Monté kwam spreken over de geschiedenis van het Koningsgambiet, was Jacob aanwezig en zijn luid gegrinnik van genot werkte aanstekelijk op anderen. Ook kwam hij enkele keren op 'De Vogelwijk' een schaaksimultaan geven waar zijn kapitale kracht allerwegen respect afdwong. Het feit dat hij een goede vriend van me was, gaf me een prestige op de club dat ik anders nooit zou hebben afgedwongen.

Nog niet zo lang geleden – hij was al ernstig ziek – informeerde ik bij hem naar het wel en wee van zijn goede vriend Henk Happel, ook van mij een goede bekende uit een ver verleden. Wij aten poffertjes, één van zijn lievelingsgerechten. Hij vertelde toen dat Henk een boekje geschreven had over zijn roemruchte schaakverleden. Mijn journalistieke ambities waren terstond gewekt en ik zei dat ik dat boekje wilde bespreken voor *Samengevat*. Ik overhandigde hem mijn mobiel, maar daar kon hij niet mee omgaan. Wel kon hij me het nummer meedelen en samen bereikten we Happel, terwijl de poffertjes even naar de achtergrond verdwenen. Onder mijn begeleiding bleek hij zowaar in staat een gesprek per mobiel te voeren, al moest ik hem enige keren er aan herinneren waar zijn oren en mond zich precies bevonden. Het resultaat kent u. Maar liefst twee artikelen in *Samengevat* over Happels boekje hebt u kunnen lezen.

Met Jacob ging het steeds slechter. Kanker is een slopende ziekte. Kort voor het einde behaalde hij nog enkele opmerkelijke successen. Tevreden vertelde hij me dat hij gewonnen had in een externe wedstrijd tegen SHTV. "Hoe heet eigenlijk dat kleine ventje dat bij jullie in het eerste speelt?" Ik begreep dat hij op Stijn Gieben doelde. Hij demonstreerde de partij: ik geloof de laatste opmerkelijke winstpartij die hij gespeeld heeft, maar de aantekeningen kreeg ik niet meer van hem los. Gelukkig was Stijn bereid me die af te staan. U vindt ze hierna afgedrukt met een commentaar van Melchior Vesters. Het is van mijn kant een subtiele wraakneming: schaken was wel degelijk een onderdeel van de vriendschap tussen Jacob en mij.

Pim van der Meiden

Op 2 februari jl. speelde ons tweede extern bij DD. Het was een dag die je graag zou vergeten: grauw, slecht gespeeld, etc. etc. Maar dat zou echt een vergissing zijn.
Die avond vond er een wisseling van de wacht plaats: daar speelden Stijn (toekomstig meesterklasser) en Jacob Kort (ex-meesterklasser, toen nog 'Hoofdklasse' geheten).
Het doet me denken aan Euwe-Fischer, 1957. Ook daar wint de oude meester overtuigend, geeft de up-and-coming een stevige les mee.

Ik sloeg deze partij gade van afstand en met een zekere oppervlakkigheid. Het leek mij een regelmatige overwinning, vrij simpel eigenlijk. Pas nu, na analyse, zie ik de verfijndheid, de beheersing van het spel die het zo simpel deed lijken.

Wit: Stijn Gieben (1823)
Zwart: Jacob Kort (2048)
1. e4 e5 2. Pf3 Pc6 3. d4 exd4 4. Pxd4 Lc5 5. Le3 Df6 6. c3 Pge7 7. Lc4 b6 8. 0–0 Lb7
Ik ben niet echt thuis in deze opening, maar tot zover lijkt het me vrij normaal. Zwart zet Lc8 op de beste diagonaal, ondersteunt een later …d5. Bovendien heeft hij nu de optie van …0-0-0, iets wat je minder vaak ziet in dit type stellingen dan …d6 en 0-0; in dat geval kan wit aan een aanval bouwen, te beginnen met f4.
9. f3?!
Deze zet is te verdedigend. Een meer directe aanpak is 9. Pb5 Tc8 10. Lxc5 bxc5 en hier heeft zwart genoeg invloed op het centrum, bijv. 11. f4 Pa5 12. Le2 a6 13. P5a3 Lxe4 14. Da4 Dg6! met wederzijdse kansen: zwart staat centraler, wit staat in een eindspel beter op de damevleugel.
9. ...0–0–0
Natuurlijk! Zwart dreigt nu zich te bevrijden, waarna zijn stukken actiever staan. Bijv. 10. Pc2 Lxe3+ 11. Pxe3 Pe5 12. Pa3 Pxc4 13. Paxc4 d5 met licht maar langdurig voordeel voor zwart. Als de stelling open komt, d.w.z. als de centrumpionnen zijn afgeruild, is Lb7 actiever dan een wit paard.
Als wit dit wil vermijden, moet 10. b4! Lxd4 (10. ...Pxd4?! 11. bxc5!) 11. cxd4 d5 12. Le2! (12. Lb5 Dd6! 13. Pd2 Dxb4 14. Tb1 Dd6! geeft onvoldoende compensatie, weinig aanvalskansen) en wit moet met agressief spel het pionverlies rechtvaardigen: bijv. 12. ...Pxb4 13. Da4 c5 14. dxc5! Dxa1 15. Dxb4 Dxa2 16. Pc3 Da5 17. Dxa5 bxa5 18. Lf4! met voldoende compensatie, de witte stukken zijn veel actiever.

Heel leerzaam in deze varianten is dat wit nooit zijn centrum mag opschuiven/vastleggen door e5? te doen, omdat zwart dan een uitstekende voorpost krijgt voor zijn paard, f5; tegelijkertijd heeft wit een slechte loper gekregen. Wit heeft dus in de opening een licht ruimtevoordeel in het centrum gekregen, maar kan dit niet op de meest natuurlijke wijze uitbouwen, zodat zwart succesvol ruimte kan her-

winnen met ...d5. Jacob toont hier een diep strategisch begrip van de relatie tussen ruimte en de activiteit van (lichte) stukken.

10. Pa3? D5 11. exd5 Pxd5 12. Lxd5 Txd5 13. Pac2 Ld6! 14. g3?!
Dit is een ernstige verzwakking van de lange diagonaal, en veld h3. Wit wil de aanvalsloper op d6 neutraliseren, maar dat gaat veel beter met 14. f4.
14. ...Te8 15. Kg2?
Zet de koning onveiliger; solider lijkt 15.Lf2 of Dd3 en Tae1.

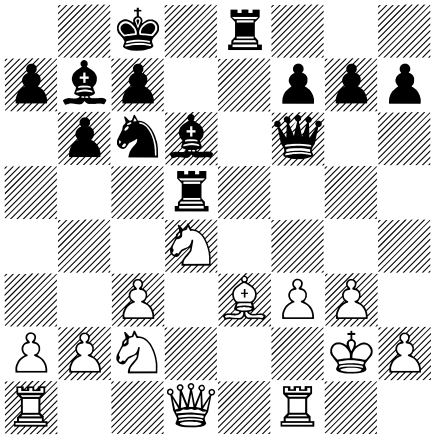

15. ...Dg6!!
Onwaarschijnlijk nauwkeurig! Deze beschaafde zet is duidelijk beter dan het voor de hand liggende, ordinaire 15. ...Th5?! 16. Tf2 Dg6 17. Kg1 Pe5 18. Df1 en zwart kan weliswaar een pion winnen met …Pd3, maar de witte stukken staan nog steeds.

Het leerzame aan ...Dg6 is, dat zwart enerzijds al een offer op h2 voorbereidt (zich van de zwakte g3 bewust is), maar anderzijds begrijpt dat Td5 voorlopig nog goed werk doet (voorkomt Pxc6, waarmee een mogelijke aanvaller wordt geruild). Bovendien is het nog niet duidelijk of de toren beter staat op h5 of g5. 'Wachten' is dus de beste keus.
16. c4?!
Helpt zwart, maar ook fout is 16. Tf2 Pe5 17. Df1 Pg4! 18. fxg4 Txd4+. Het taaiste lijkt nog 16. Lg1, dan volgt ...Tg5 17. Lf2 Pe5! 18.Pe1 Pg4!

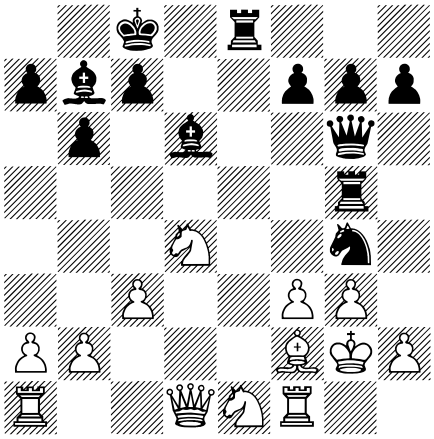
(analysestelling)

Hier staat wit volgens mij machteloos tegen ...Dh6 of ...Th5, op h4 volgt dan Pxf2/Pe3+.
16. ...Th5 17. Pxc6?
Nu is het meteen uit. Beter was nog 17. Lg1 Pxd4 18. Pxd4 Dg4! (…Pe5 18. Pe3 Pg4 19. Pxg4 Dxg4 komt grappig genoeg op hetzelfde neer) 19. Da4 Dh3+ 20. Kh1 Td8 en het gaat definitief mis op g3.
17. ...Txh2+! 18. Kxh2 Dxg3+ 19. Kh1 Dh2#
0-1

Melchior Vesters

Interne competitie

Donderdag 17 juni werd de vijfde en laatste ronde in de playoffs gespeeld. Door in die laatste ronde van Mike Hoogland te winnen wist Melchior Vesters de kampioenstitel veilig te stellen; in totaal haalde hij 4,5 punt uit de 5 playoff-wedstrijden. Door overwinningen op respectievelijk Jan Verheijen en René Weerts belandden Tjomme Klop en Stijn Gieben op een knappe gedeeld tweede plaats. Hieronder de uitslagen van de vijfde ronde en de eindstand:

		prt	W	R	V	ptn	SB
1	Melchior Vesters	5	4	1	0	4,5	8,75
2	Stijn Gieben	5	3	1	1	3,5	5,75
	Tjomme Klop	5	3	1	1	3,5	5,75
4	Mike Hoogland	5	2	1	2	2,5	2,75
5	Jan Verheijen	5	1	0	4	1,0	0,00
6	René Weerts	5	0	0	5	0,0	0,00

Naast de laatste ronde in de playoffs werd ook de 33e en voorlaatste ronde in de ‘gewone’ interne competitie gespeeld. Op donderdag 24 juni volgt nog de laatste ronde van dit seizoen, tegelijk met de voetbalwedstrijd tussen Nederland en Kameroen. Hieronder de tussenstand na de 33e ronde (alleen de spelers die aan de norm voldoen en zonder de zes play off spelers):

Stand na ronde 33

1	Hans Segers	67,2	29	16	5	7
2	Ton Bodaan	66,7	21	11	4	5
3	Remko de Waard	63,2	19	11	2	6
4	Jan Willem Le Grand	57,5	20	10	3	7
5	Ben Spierings	55,9	17	5	7	4
6	Koos Roeleveld (J)	55,0	20	10	2	8
7	Hugo van der Laan	52,8	18	9	1	8
8	Niek Wisse	52,8	18	8	3	7
9	Armin Segger	52,8	18	6	7	5
10	Gert-Jan Willighagen	52,6	19	8	4	7
11	Piet Sikkes	51,9	26	12	1	12
12	Henk Bouma	50,0	22	10	2	10
13	Rob Dijkstra	48,4	32	14	3	15
14	Owen Poppe (J)	48,0	25	10	2	12
15	Karl Baak	47,7	22	8	3	10
16	Jaimy Luk (J)	47,2	18	8	1	9
17	Monique Keuzenkamp	45,0	20	9	0	11
18	Kees van Gelder	44,8	29	12	2	15
19	Pim van der Meiden	44,8	29	10	4	14
20	Lex van der Meer	44,4	18	6	4	8
21	Hans Dwarshuis	41,3	23	7	5	11
22	André Langeveld	41,2	17	5	2	9
23	Jan Bonsel	40,7	27	8	6	13
24	Bert van Dijk	34,6	26	8	2	16
25	Wim Vermeulen	26,2	21	5	1	15
26	Hans Knipscheer	25,0	20	3	2	14

Piet Sikkes

Helden

verslag van de strijd om het clubkampioenschap

Vrienden, de competitie is gespeeld en het lot heeft bepaald dat ik mij een jaar kampioen mag noemen. De beslissing viel op een zwoele juniavond, zo'n dag waarop het eigenlijk onvoorstelbaar is dat je iets anders doet dan genieten van de zomerse natuur. Maar wij, wij schaakten, en voltooiden daarmee ons jaarlange 'toneelstuk'. Wij voerden allen een strijd op tussen pakweg veertig helden, waarin gaandeweg de een nog mooier aan zijn eind kwam dan de ander. Alleen de overwinnaar blijft deze gedroomde ondergang onthouden: hij blijft alleen over om verslag te doen van de saga.

Een beetje leeg en eenzaam, ik klink als een echte schaker. Ik heb me dit jaar verheugd over de absurditeit van onze strijd, echt veel gelachen. De keerzijde hiervan is dat het mij totaal ontbreekt aan de trots en strijdlust die nodig is voor een overwinningsrede. Het was echt leuk, maar niets anders: dit wordt dus geen Rocky-achtig droomverhaal. Absurde humor kenmerkt zich door onthulling, niet verhulling. Daarom wil ik dit moment gebruiken om, voordat anderen – ik noem geen namen – dit doen, mijn prestatie te relativeren.
Allereerst dit: volgens de boeken is dit mijn tweede kampioenschap, nadat ik in 2006/2007 op SB-punten won van Frans Hoynck van Papendrecht. Dit deed echter onrecht aan de realiteit. Frans, als je dit leest, jij was over het hele jaar genomen de echte kampioen. Niet alleen je spel was overtuigend, ook je scherpte en fanatisme in analyses en artikelen waren sterk. Ik hoop je nog eens achter het bord te ontmoeten, al was het maar om de heerlijk absurde 'grudge match' uit te vechten.
Hoewel we dus m.i. wat competitieve drift onder onze 'topspelers' missen, is de positieve keerzijde hiervan dat anderen intern kunnen verrassen. De deelname van Jan en René aan de playoffs dit jaar is de terechte beloning van hun trainingsarbeid, alsook extra motivatie voor hen voor volgend seizoen. Daarnaast geeft het ook blijk van een goed werkend intern competitiesysteem. Hoogstens kan het quotum nog iets omhoog.

Stellen dat de bezetting van deze playoffs zwakker was dan voorgaande jaren, vind ik discutabel. We zijn te geneigd mensen op rating te beoordelen en niet op de kwaliteit van hun spel. Wel denk ik, dat na een lang seizoen niet iedereen meer in topvorm was. Het is mijn geluk geweest dat ik, als trainer, behoorlijk veel aan schaken moet doen (bijv. de afgelopen maanden de complete stappenmethode opnieuw doorlopen), en daardoor genoeg routine en tactische scherpte had in de eindfase. Dit neemt echter niet weg dat tweevoudig kampioen William en sterke nieuwe leden als Remko en Jan-Willem wel forse tegenstand hadden kunnen bieden.

Maar er was hoe dan ook strijd. Als ik de kampioen ben, dan vooral die van de schwindels. Dit seizoen speelde ik 24 keer, en scoorde 16/7/1. Maar ik stond véél vaker dan die ene keer straalverloren; en als we de kortere partijtjes ook meetellen, heb ik toch echt wel veel punten gestolen in koffiehuisstijl. Het vaakst was dit nodig tegen Tjomme en Stijn, die dit seizoen duidelijk sterker zijn gaan spelen. Beiden hadden kampioen kunnen worden, als zij hun kansen tegen mij ten volle hadden benut.

Melchior – Tjomme
1e ronde playoffs
1. e4 e5 2. Pf3 Pc6 3. d4 exd4 4. Pxd4 Pf6 5. Pxc6 bxc6 6. Ld3
Een kleine subtiliteit; de oude hoofdvariant gaat verder met 6. Pc3 Lb4 7. Ld3 d5 8. exd5 cxd5 9. 0–0 0–0 10. Lg5 c6 11. Df3 Le7. In deze welgeteste stelling heeft zwart een ruimtevoordeel door zijn sterke centrumpion. Wits compensatie hiervoor is de grotere activiteit van zijn lichte stukken en zijn dame. Deze activiteit moet zwart dus neutraliseren, vandaar ...Le7 en niet ...Lxc3?!
Als zwart erin slaagt Le7 tegen Lg5 te ruilen (en dit dreigt via ...Lg4; Dg3 Le6! met idee ...Ph5), staat hij strategisch zeer ok. Een mogelijk vervolg is 12. h3 h6 13. Lf4 Ld6, en weer raakt wit zijn voordeel in activiteit kwijt.
Omdat dit partijverloop zo bekend is, kon ik veronderstellen dat Tjomme deze variant zou kiezen. Ik had daarom een andere zetvolgorde voorbereid, waarbij hij niet snel op deze loperruil kan aansturen en ook nog enkele valletjes moet omzeilen.
6. ...d5 7. exd5 cxd5 8. 0–0 Le7
De loper moet naar dit tamelijk passieve veld: 8. ...Lc5 9. Lb5+ Ld7 10. Te1+ Kf8 is natuurlijk niet de bedoeling voor zwart. Gelijksoortige wendingen volgen na 8. ...Ld6/Le6 (of ook ...Lg4; 9. Le2!). Tjomme speelde trouwens heel praktisch vrijwel onmiddellijk Le7, een teken van een goed gevoel voor gevaar.
9. Pc3 0–0
Ook speelbaar is ...Tb8, om Lc1 tijdelijk passief te houden. In mijn voorbereiding had ik ontdekt, dat wit deze loper beter kan bevrijden met Tb1 dan met b3: het positioneel voordeel van Tb1 is, dat het a3-b4 ondersteunt. Het voordeel van b4 is, dat wit hierdoor veld c5 wint voor Pc3, het slechtste witte stuk (door pion d5). Na 9. ...Tb8 ging ik uit van 10. Te1 0–0 11. h3! (met idee Df3, voorkomt Lg4) c5!? 12. b3 Le6 13. Lf4 Ld6 14. Df3 Lxf4 15. Dxf4, met een gebalanceerde stelling. Net als in de partij heeft zwart hier hangende pionnen, maar de zwarte stukken kunnen door het ruimtebezit wel actief worden.
10. Lf4 c6
Dit versterkt het centrum. Het alternatief was nog steeds ...Tb8 11. Tb1! Ld6 (of ...Te8; 12. Df3!) 12. Lg5! c6 13. Df3! en hier sla ik de witte activiteit behoorlijk hoog aan; zwart moet weer ...Le7 doen, want de domme computerzet ...h6? 14. Lxf6 Dxf6 15. Dxf6 gxf6 laat zwart met een verloren eindspel, terwijl de meerwaarde van de Ld6 boven Pc3

vooral momenteel is: het juiste oordeel valt dus achter de computer-horizon.

11. h3 Le6 12. Df3 Db6 13. Tab1 c5

Dit is niet consistent met het eerdere c6, maar het is moeilijk een ander actief plan voor zwart te verzinnen (anders volgt weer wits plan met b4). De computerzet 13. ...d4 geeft zwart weliswaar veld d5 voor zijn paard, maar is toch strategisch verdacht omdat het tegelijk het witte paard bevrijdt.

14. b3 Tac8 15. Le5 Tfd8 16. Tfe1

Klokstand: wit 1 uur 15, zwart onder het uur.

16. ...Dc6

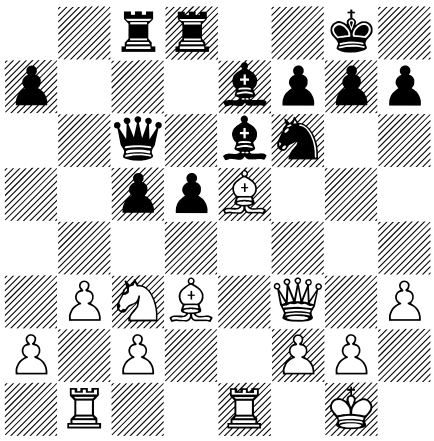

Op dit moment is de opening echt voorbij en heeft wit een voordeeltje in het middenspel: c5/d5 zijn hangende pionnen; als een van beide wordt opgespeeld krijgt wit mooie velden cadeau. De pionnen behoeven dan ook bescherming van stukken en dit betekent dat het voor zwart lastig is de actieve witte stukken af te ruilen. Daarmee is nog niet gezegd dat het makkelijk is voor wit om verder te komen, want ruilen helpt zwart. De voorsprong van zo'n 25 minuten die ik door mijn voorbereiding had verkregen, besteedde ik nu om het juiste plan te vinden. Kort gezegd moet wit zijn slechtste stuk verbeteren, Pc3. Met mijn volgende zet maak ik gebruik van zwarts tijdelijke tactische kwetsbaarheid.

17. Pb5! Db6 18. Pc3!?

Natuurlijk komt wit zo niet verder als zwart voor de zetherhaling gaat. Maar ik wilde weten voor welk resultaat Tjomme nu speelde (dus wat hij van zijn stelling dacht). Het praktische nadeel van deze zet was, dat het me ruim 10 minuten kostte om te verifiëren dat zwart geen betere opties had dan zetherhaling, en dit bracht de klokken weer in evenwicht, op ongeveer 40 min. Wat weinig als de echte strijd nog gestreden moet worden!

18. ...Dc6 19. Pb5 Db6 20. a4! Pd7 21. Lf4 a6?

Dit is fout: beter was het zijn plan van het omspelen van Pf6 te voltooien met meteen ...Pf8. Ook mogelijk was teruggaan met ...Pf6, al volgt dan 22. a5! en wit gaat zijn activiteit nog vergroten.

22. Pc3?

Vrijwel a tempo, en hier wreekt zich mijn tijdgebruik eerder: met wat meer tijd had ik kunnen zien dat ik zwarts kwetsbaarheid kan gebruiken om duidelijk positioneel voordeel te krijgen na 22. a5! Db7 23. Pd6 Lxd6 24. Lxd6.

22. ...Pf8 23. De2

Ook goed was 23. a5 (idee later Pa4-Pb6), maar ik wilde a6 gaan belegeren om ...a5 uit te lokken, waarna veld b5 van wit is.

23. ...Pg6 24. Lh2?

Ook te snel, en nu geef ik mijn voordeel weg. Ik wilde ...Ld6 niet onbetwist actief toelaten, maar vergat waar te nemen dat hij ook ...Lf6 kon doen. Juist was 24. Ld2, dekt Pc3 en maakt daardoor weer ideeën met a5 mogelijk.

24. ...Lf6

...Da5! legt meteen de vinger op wits zwakte.

25. a5?

Snel gespeeld, geheel op echo's uit eerder berekende varianten. Juist was 25. Lxg6 hxg6 (...Lc3?; Lxh7+!) 26. Le5, met ongeveer de partij, maar met een pion meer en een redelijke stelling.

25. ...Dxa5 26. Pa4!?

Objectief niet de beste, psychologisch wel (bluf!). Maar Tjomme reageert alert:

26. ...c4! 27. Lxg6 hxg6 28. Le5 Lxe5

Zwart heeft groot voordeel en de meest directe manier om dit te benadrukken was 28. ...cxb3 29. cxb3 d4!

29. Dxe5 cxb3 30. cxb3 Lf5 31. Tbc1! Lc2?!

Nu kan wit de zwarte stukken inactief houden, waarna de betere witte coördinatie hem nog tegenkansen kan geven. Beter was hierom 31. ...Db4.

32. Dd4! Lxb3 33. Pc5! Db5?

...Db6 was beter; had hij de overval gemist die in de stelling was geslopen?

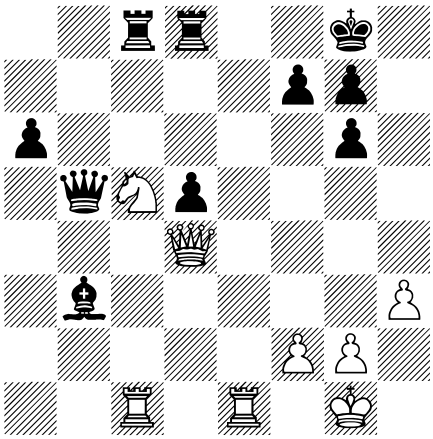

34. Te7! Db6!

Het paard pennen is de enige zet, want wit dreigde 35. Pe6!! (dreigt Dxg7#) Txc1+ 36. Kh2 f6 37. Txg7+ Kh8 38. Dh4#

Complimenten voor Tjomme, want het is moeilijk een fout van een zet tevoren toe te geven. Maar het kostte hem enkele zeer kostbare minuten, waardoor we dicht bij een zenuwslopende tijdnoodfase kwamen.

35. Tc3(?)

Een winstpoging die meer ingegeven werd door het psychisch momentum dan de stelling: correct is 35. Df4! d4! 36. Tb7 Dd6 37. Dxd6 Txd6 38. Pxb3 Txc1+ 39. Pxc1 d3 met remise.

35. ...Lc4 36. Tce3 Df6 37. T3e5 g5 38. Pd7?! Df4! 39. Dxf4 gxf4 40. Tf5 f6?

Hier wint voor de laatste maal ...d4! Wij hebben dit idee gemist. Het eindspel dat in de partij ontstaat is opeens niet zo makkelijk meer voor zwart.

41. Txf4 Te8 42. Txe8+ Txe8 43. Pb6 Te1+ 44. Kh2 Tc1 45. Td4 Kf7

Met deze en zijn volgende zet geeft zwart zijn voordeel definitief weg: ...a5 was nog steeds lastig voor wit. Maar Tjomme zal al dicht bij

TEGOED
BON
VOOR
GRATIS
een paar daglenzen of
een paar weeklenzen of
een paar maandlenzen
duooptiek
THOMSONLAAN 93
2565 HZ DEN HAAG
Tel. 070 - 360 70 02

TEGOED
BON
VOOR
GRATIS
een paar daglenzen of
een paar weeklenzen of
een paar maandlenzen
duooptiek
THOMSONLAAN 93
2565 HZ DEN HAAG
Tel. 070 - 360 70 02

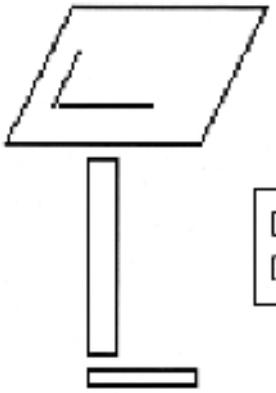

Bouwbureau s.b.a.

Computer Aided Design

- ✓ Bouwkundig Tekenwerk
- ✓ Binnen en Buiten Architectuur
- ✓ Aanvragen
  - Bouwvergunningen
  - Milieuvergunningen
  - APV en Horeca vergunningen
- ✓ Advisering en Begeleiding bij Bouwprojecten
- ✓ Isolatie Adviezen en Berekeningen

Gratis haalbaarheidsonderzoek t.b.v. eventuele bouwplannen.

Bouwbureau S.B.A.
Ing. Herman Hoogland
Th.Morrenpark 32
2552 MG Den Haag
Tel: 070-391.22.98
Fax: 070-391.22.98
Mobile: 06.513.11.430
E-mail: sba@wanadoo.nl

zijn laatste minuut en wilde natuurlijk zoveel mogelijk overzicht.

46. Pxd5 Lxd5 47. Txd5

Het eindspel staat nu potremise, zelfs als zwart zijn a-pion kwijtraakt houdt hij het nog. Tjomme gaf onder tijdsdruk deze pion inderdaad weg, maar ruilde wel 2 paar pionnen af, waarna hij remise kon maken door zijn koning aan de korte kant voor mijn vrijpion te houden. Toen hij deze basistechniek niet vond, mocht ik een zeer gelukkig en cruciaal punt toucheren.

Was deze partij al bloedstollend, in de partij tegen Stijn vocht ik echt voor mijn leven. De druk van zijn sterke spel werd nog versterkt doordat de partij in jeugdtempo (40 min. + 30 sec./zet) werd afgewerkt. Nou is het goed dat onze snel sterker wordende jeugd door het jeugdtempo met de clubtop mee kan spelen, want dat zijn leuke en leerzame partijen. Maar juist vanuit dat oogpunt is het onlogisch dat een sterke jeugdspeler die de playoffs haalt, zijn meest belangrijke, leerzame partijen in jeugdtempo zou blijven spelen. Hierdoor blijft het spel te lang oppervlakkig.

Stijn – Melchior, 3e ronde playoffs

1. e4 g6 2. d4 Lg7 3. Pc3 c6 4. Pf3 d5 5. Ld3

Deze zet is bij computers een populaire keuze en na afloop bleek het ook de voorbereiding van Stijn te zijn. Ik had zelf vooral scherpere varianten bekeken, omdat ik het concept van deze verdediging voldoende had geoefend dit jaar. In essentie wil zwart het witte centrum oplossen met ...dxe4 en ...c5, en heeft daarna in het middenspel door zijn sterke Lg7 meer activiteit.

5. ...Lg4 6. e5?

Vrijwel a tempo gespeeld (per ongeluk, gaf Stijn toe), maar dit is een strategische fout. Het probleem is, dat het vastgelopen witte centrum nu aanvalsdoel wordt. Daarnaast kan zwart zijn (na ...e6) slechte loper afruilen en houdt dan de betere zwartveldige loper over. En betere voortzetting was 6. Le3 dxe4 7. Pxe4 Pd7 8. 0-0 Pgf6 9. Pxf6+ Pxf6 10. c4 0-0 11. h3 Lxf3 12. Dxf3 e5!? met leuk spel.

6. ...e6 7. Lf4 Pd7 8. 0–0 Pe7 9. h3

Eigenlijk een beetje tempoverlies en ook is het jammer dat de extra witte loper niet bepaald veel kan. Maar om zijn stukken te bevrijden moet wit toch de penning opheffen.

9. ...Lxf3 10. Dxf3 0–0

Ik liet me niet verleiden tot een vroeg ...Db6, omdat zwart al strategisch voordeel heeft. Nu zwart goed ontwikkeld is, is een actie tegen het witte centrum alleen maar sterker.

11. Lg5? c5!

Zwart handelt meteen, met duidelijk voordeel omdat wit tijd heeft verloren.

12. dxc5 Pxe5 13. Dg3

Het witte centrum is opgelost en zwart was ook op de klok in het voordeel: 32 tegen 14 minuten. Maar de partij is nog lang niet gewonnen.

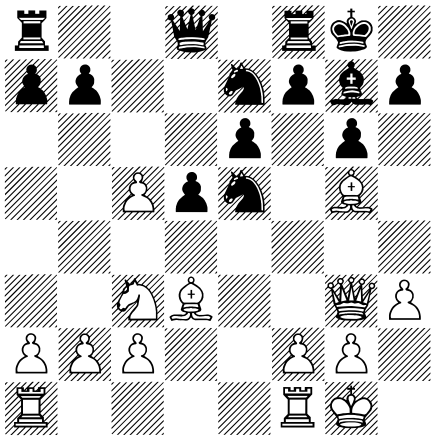

Dit is voor mij een sleutelmoment in de partij. Ik kan risicoloos een betere stelling houden met bijv. 13. ...Pxd3 14. Dxd3 Dc7 15. Pa4 b6, en dat was achteraf gezien wel zo praktisch. De kans dat wit nog een concessie doet is groot, maar strategisch gezien is dat niet bevredigend. Wat is nu het meest rechtlijnige vervolg, nadat zwart de strijd om het centrum heeft gewonnen? Zelf het centrum innemen! Ik investeerde een kwartier in het beoordelen van de gevolgen hiervan: zwart neemt immers de verantwoordelijkheid op zich en loopt ook risico's als zijn strategie faalt.

13. ...f6

Ik had twee redenen om toch hiervoor te gaan: ik wilde wit niet zomaar van de zwakte op c5 af helpen en daarnaast had ik een goede herinnering aan een soortgelijk direct potje eerder in het seizoen, tegen Paul den Boer. Die partij verliep als volgt:

1. e4 g6 2. d4 Lg7 3. Pf3 c5 4. Pc3 cxd4 5. Pxd4 Pc6 6. Le3 Pf6 7. Pxc6 bxc6 8. e5 Pg8 9. Ld4 f6 10. exf6 Pxf6 *Ook hier heeft zwart het centrum in handen en gebruikt dit nu zo direct mogelijk:* ***11. Ld3 d6! 12. Pe4 e5 13. Pxf6+ Lxf6 14. Lc3 d5 15. 0–0 e4! 16. Te1 0–0 17. Lf1 Db6 18. Dd2 Lb7!?*** *Met het directe plan c5-d4-Dc6!* ***19. La5 Dd4 20. Lc3? Dxd2 21. Lxd2 Lxb2 22. Tab1 Ld4 23. Txb7? Lxf2+ 24. Kh1 Lxe1*** *0-1*

14. Lf4 Pxd3 15. Dxd3 e5 16. Lh2

Een beetje speculatief gespeeld: als zwart zijn e-pion opspeelt, staat deze loper goed, maar als zwart zijn centrum intact laat, staat hij buitenspel. Maar dit zijn nuances en Stijn speelt deze fase sterk, want vooral praktische zetten.

16. ...Tc8 17. b4 b6

Nu wit zich heeft verzwakt met b4, wilde ik c5 wel aantasten.

18. Pa4 Dd7 19. Db3 Db5?

Hier had ik nog 10 minuten, inmiddels minder tijd dan Stijn, en naar mijn gevoel te weinig vooruitgang geboekt. Daarom besloot ik te snel tot deze schijnbaar actieve voortzetting, waar ...De6 zowel solide als versterkend was geweest. In de nu volgende fase ontwikkelt wit druk, zwart zenuwen; het lukte mij niet mentaal om te schakelen. Mijn zetten werden niet meteen slecht, maar het tijdsnadeel liep snel op.

20. Tfd1 Tfd8 21. Td2 Kh8 22. Tad1 bxc5!

Het is jammer dat het witte paard nu eindelijk in het spel komt, maar dit leek mij toch nodig omdat wit anders een sterke vrijpion op de c-lijn houdt.

23. Pxc5 a5 24. a3 axb4 25. axb4

Weer een sleutelmoment:

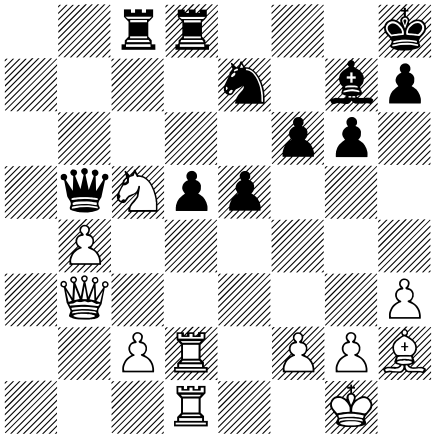

25. ...d4?

Zwart had zijn structuur verbeterd en had nog enig voordeel, maar nu – met 6 minuten – besluit ik actie te forceren en geef wit daarmee actieve tegenkansen. Beter was het de controle te houden met 25. ...Tb8 gevolgd door Tdc8. Stijn greep nu zijn kans en speelde een ijzersterke serie zetten, terwijl zwart langzaam begon te zinken.

26. c4! Db6 27. Tb2 Ta8 28. Pd3 Pc6?! 29. b5! Tdb8 30. c5! Dd8 31. De6! Pa7(?)

Eruit geperst met nog ruim 1 minuut. Beter was ...Pa5, maar ook dan heeft wit overduidelijk voordeel. Het plan hier achter zette ik in met Pc6, want ik wilde b5-b6 uitlokken, waarna ...Pc6 de vrijpionnen moest blokkeren. Maar er is nu werkelijk niets tegen het (winnende) 32. b6. Stijn versterkte echter eerst nog even zijn stelling:

Stijn versterkte echter eerst nog even zijn stelling:

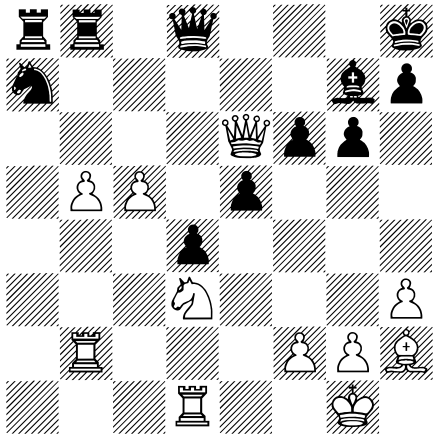

32. Tdb1? Txb5!

Emotioneel weerbericht: stormachtig en met plotselinge 'temperatuurwisselingen' van -10 tot +20.

33. Txb5 Pxb5 34. Lxe5 (het enige) **Pc3**

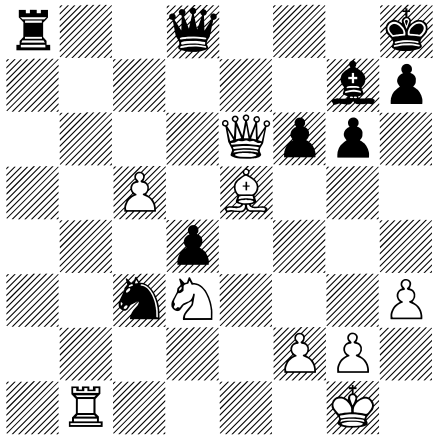

35. Tb7!

En weer terug tot onder het nulpunt: net nu ik droomde van stukwinst of mat, komt hij met deze krachtzet.

35. ...Dg8??

Juist was 35. ...fxe5 36. Pxe5 Df6 37. Pf7+ Kg8 38. Ph6+ Kh8 en wit heeft niet meer dan eeuwig schaak.

36. Dxg8+(?)

Dxf6! wint meteen, maar dit is ook voldoende.

37. ...Kxg8
En hier gebeurde iets heel aparts: terwijl ik mijn klok wel had ingedrukt, zag ik niet mijn increment van 30 seconden erbij komen. Consternatie, alhoewel dat woord niet bepaald mijn stemming van dat moment dekt.

Luid, onwelluidend luid, sommeerde ik Piet om een andere klok, en terwijl hierin werd voorzien hadden Stijn en ik opmerkelijk genoeg alle tijd (zeker 5 minuten) om ons echt in de stelling te storten. Hij had de winst voor het grijpen, als hij bijv. 37. c6! Tc8 38. c7 Pd5 39. Tb8 Pe7 40. Ld6! had uitgerekend. Ikzelf heb deze winst in de partij over het hoofd gezien en omdat ik onder de alternatieven geen winst voor wit ontdekte, bood ik nog voor de spelhervatting maar remise aan. Heeft dit Stijn op andere gedachten gebracht? Begon hij c6! te wantrouwen? In ieder geval volgde na de hervatting meteen
37. Tb8+? Txb8 38. Lxb8
en dit eindspel staat gelijk, dus redde ik een belangrijk halfje.

Nee, hier ben ik geen gentleman geweest: onthulling, geen verhulling. Emoties kregen in mij de overhand. Toch wil ik daar aan toevoegen dat het ergens wel heerlijk is dat dergelijke driften losgemaakt kunnen worden door een goede tegenstander. Want de partijen in dit stuk zijn bewijzen van de vooruitgang die veel spelers in ons midden dit jaar boekten. De vele individuele prijzen in toernooien bevestigen dit nog eens te meer.

Maar voor mijzelf gesproken zou ik nooit de energie voor verbetering hebben gevonden als ik het niet al naar mijn zin had. De afgelopen tien jaar is het met name leuk geweest door afwisselend rivaliteit en samenspel tussen Mike en mij. De rivaliteit laaide op in het laatste seizoen van Haagse Toren, toen wij de playoff wonnen met 7/8 maar het onderling resultaat Mike de laatste kampioen maakte. Mike, heb ik sindsdien de resultaten niet voldoende bijgesteld om aanspraak te maken op een verlate match?.
De vriendschap en veelzijdige intellectuele tijd-verspeling vormden echter de gezonde basis. Het is onvermijdelijk en goed dat je interesses afdwalen naar andere spellen dan schaken, maar ik zal je hoe dan ook tot mijn vrienden blijven rekenen. En dat is een gegeven dat de sportieve annalen van een zonderling schaakclubje ver overstijgt.

Melchior Vesters

Haagse Rapidcyclus

De tweede helft van de Haagse Rapidcyclus begon met het toernooi van DD op 8 mei, als altijd in het van nostalgie doordrenkte Nationaal Schaakgebouw, waar de nooit opgehaalde sigaar, een prijs in de jaren 20, er elk jaar valer en verder verkruimeld bij ligt als een herinnering aan andere tijden, toen schaken nog voor de elite was. In het schaakgebouw dan toch.
De meeste deelnemers kenden al die prijzen en prijsjes zo langzamerhand wel en concentreerden zich liever op hun eigen partijen. Aanstormend talent Daniil Kolodkin baande zich een weg tussen alle toppers die aanwezig waren, maar vooralsnog wisten een flink aantal hem nog achter zich te laten. Na verhitte strijd tussen de spelers aan kop bleef ook dit keer Henk Alberts de sterkste.

1.	Henk Alberts (Prom)	2231	6.0	30.0	24.75
2.	Ton Bodaan (SHTV)	1890	5.5	30.5	22.50
3.	Armin Segger (SHTV)	1870	5.0	30.5	19.50
4.	Peter Monté (DD)	2007	5.0	29.0	20.75
5.	Wim Reimer (DD)	1799	5.0	27.5	16.50
6.	Jochem van der Sluis (DD)	1466	5.0	19.5	13.00
7.	Lothar van der Sluijs (DD)	1839	4.5	28.5	15.75
8.	Daniil Kolodkin (DD)	1700	4.5	20.0	10.50
9.	Hans Segers (SHTV)	1972	4.0	31.0	14.50
10.	Jaco Arkesteijn (DD)	1561	4.0	25.5	10.00
11.	Gerrit Horst (DD)	1717	4.0	24.0	11.75
12.	Kees van Hulst (DD)	1542	4.0	16.5	9.00
13.	Frans Pieter v.d. Bos (HO)	1834	3.5	27.0	13.25
14.	Gert-Jan Willighagen (SHTV)	1780	3.5	25.5	10.25
15.	Toon van Weel (DD)	1606	3.5	24.0	9.75
16.	André Wagner (SHTV)	1719	3.0	28.0	10.25
17.	Edwin van der Leij (HO)	1620	3.0	27.5	8.75
18.	Maurits Bons (HO)	1825	3.0	26.0	7.00
19.	Paul Koks (HSV)	1596	3.0	20.5	5.50
20.	Tom de Ruiter (R'wijk)	1520	3.0	19.0	4.00
21.	Auke de Vries (DD)	1425	2.5	17.0	3.25
22.	Jan van der Meer (HO)	1713	2.0	26.5	5.00
23.	Selahattin Ciftci (HSV)	1200	2.0	22.5	2.25
24.	Dimitri Karagantcheff (DD)	1326	2.0	19.5	1.75
25.	Jos Neefjes	1300	1.5	21.0	5.25
26.	Stephen Rees (DD)	1350	1.0	23.5	4.00
27.	Ruud Hählen (HSV)	1392	0.0	21.5	4.00

Het slechtst bezochte toernooi (ja, helaas moet dat geconstateerd worden) vond plaats op een zeer zonnige en warme 5e juni, dus misschien was dat ook van invloed, maar met toch de nodige gehaaide rapidspelers beloofde het een spannende strijd te gaan worden. Vooral de deelname van Maarten en Melchior gaf hoop op een andere toernooiwinnaar dan de gedoodverfde, maar terwijl de één verloor, kwam de ander niet verder dan remise. De spanning was een ronde voor het einde dan ook wel verdwenen, wat niets afdoet aan de prestatie van de winnaar. Je moet het toch maar elke keer weer waarmaken.

1.	Henk Alberts (Prom)	2131	6.0	27.5	22.50
2.	Maarten Stolte (SHTV)	2043	5.0	31.5	20.75
3.	Melchior Vesters (SHTV)	1974	5.0	30.0	20.25
4.	Frans Pieter v.d. Bos (HO)	1834	5.0	30.0	20.00
5.	Jan Willem le Grand (SHTV)	1700	5.0	27.0	18.50
6.	Ton Bodaan (SHTV)	1891	4.5	27.5	16.25
7.	Niek Wisse (SHTV)	1717	4.5	26.5	15.50
8.	Wim Reimer (DD)	1799	4.5	25.5	13.00
9.	Dominique Nierop (HO)	1678	4.0	25.5	10.50
10.	Hans Segers (SHTV)	1929	4.0	22.5	12.00
11.	Edwin van der Leij (HO)	1620	3.5	25.5	11.25
12.	Owen Poppe (SHTV)	1350	3.5	25.5	10.50
13.	Geurt Jan v.d. Meiden (JSVK)	1664	3.5	25.0	9.25
14.	Ben Spierings (SHTV)	1660	3.5	24.5	9.50
15.	Koos Roeleveld (SHTV)	1690	3.5	24.5	8.50
16.	Jan van der Meer (HO)	1713	3.0	26.0	9.25
17.	Lothar van der Sluijs (DD)	1839	3.0	24.5	6.00
18.	Rob Bes (HO)	1642	3.0	22.5	7.00
19.	Paul Koks (HSV)	1596	3.0	21.0	4.00
20.	Maurits Bons (HO)	1825	3.0	19.5	4.25
21.	Poulien Knipscheer (JSVK)	1500	3.0	18.5	6.25
22.	Tom de Ruiter (R'wijk)	1528	2.5	20.5	5.75
23.	Matthijs Buningh (JSVK)	1000	2.0	23.0	1.75
24.	Pim van der Meiden (SHTV)	1416	2.0	21.0	3.25
25.	Otto van der Loo (JSVK)	1000	1.5	17.5	2.00

Na de naturaprijzen voor het toernooi werden traditiegetrouw de prijzen voor de rapidcyclus uitgereikt en dan gaat het om harde valuta (al zullen sommigen betogen dat de hardheid de laatste tijd wat heeft ingeboet). Henk Alberts werd dankzij drie toernooi-overwinningen voor de derde maal cycluswinnaar, vóór tweevoudig winnaar Ton Bodaan en de goed presterende Lothar van der Sluijs.

André Wagner

Mijn favoriete schaakboek

Mijn favoriete schaakboeken zijn biografieën en aangezien Boleslavsky mijn favoriete schaker is zal het u niet verbazen dat de in 1988 gepubliceerde biografie, *Isaac Boleslavsky, Selected games* van Jimmy Adams, mijn lievelingsboek is. Dit boek is een bewerking van *Izbrannye partii* dat in 1957 uitkwam, en waarin Boleslavsky zijn beste honderd partijen behandelde. Jimmy Adams deed er nog tachtig partijen uit de periode na 1957 bij en schreef ook een uitgebreide inleiding. Als Boleslavsky-fan sta ik trouwens niet helemaal alleen. Niemand minder dan David Bronstein vertelde me, toen hij dit boek in mijn boekenkast had ontdekt, dat hij het een prachtig boek vond, dat voortreffelijk recht deed aan de verschillende kwaliteiten van Boleslavsky. Ze waren bevriend geraakt toen ze beiden tijdens de Tweede Wereldoorlog vanuit de Oekraïne werden overgebracht naar het veiliger Sverdlovsk en de vriendschap was tot en met de dood van Boleslavsky gebleven en daar deed hun strijd in 1950 (waarover later meer) niets aan af.
Waarom juist Boleslavsky? Ik werd gefascineerd door zijn wel zeer grillige schaakloopbaan.
In het Westen maakt hij voor het eerst naam omdat de Russen hem afvaardigen naar het beroemde Stauntontoernooi in Groningen in 1946. Pas veel later werd bekend dat de in 1919 geboren Isaac Efremovich Boleslavsky in 1938 en 1939 kampioen van de Oekraïne werd, samen met Botwinnik gedeeld vijfde werd in het Russische kampioenschap van 1940 en in het absolute kampioenschap van de USSR in 1941 werd hij, ondanks het feit dat hij handenvol punten weggaf vierde, achter Botwinnik, Keres en Smyslov, maar voor Bondarevsky en Lilienthal. In Groningen wordt Bolelavsky gedeeld zesde (samen met Flohr) ruim achter Botwinnik en Smyslov die respectievelijk eerste en derde werden. Ook al wordt zijn score gedrukt door een paar bijzonder knullige nederlagen met wit, toch noemt wedstrijdleider Hans Kmoch hem de belangwekkendste Russische deelnemer vanwege zijn hyperscherpe aanvalspartijen met wit en zijn originele openingsstrategieën, met name in het koningindisch en siciliaans, met zwart.
Na Groningen verloopt zijn carrière voorspoedig. Hij plaatst zich voor het kandidatentoernooi in Budapest 1950 en daarin gaat het hem voor de wind. Hij wint in stijl een aantal prachtige partijen, waaronder een wel zeer vlot eindspel tegen niemand minder dan Smyslov:

Boleslavsky - Smyslov
Budapest 1950
1. d4 d5 2. c4 c6 3. Pc3 Pf6 4. Pf3 dxc4 5. a4 c5

Leidt geforceerd tot een eindspel waarvan men destijds van mening was dat zwart dat remise kon houden.
6. e4 cxd4 7. Dxd4 Dd4 8. Pxd4 e6

Niet 8. .. a6 wegens 9. e5 gevolgd door 10. Pd5.

9. Pdb5 Pa6 10. Lxc4 Lc5 11. Lf4 Ke7

In het eindspel staat de koning in het algemeen in het centrum het best, maar hier nu toevallig net even niet.

12. 0-0 Ld7 13. e5

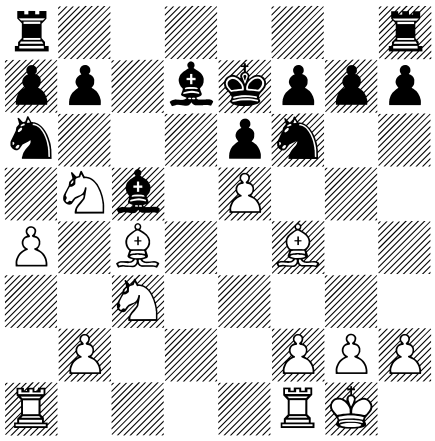

Na 13. ...Pe8 14. Lg5+ f6 15. ef6x gf6x 16. Lh4 Tg8 17. Tfe1 Tg4 18. Te4 staat wit beter omdat de zwarte dametoren niet naar de koningsvleugel kan. Vandaar de volgende zet van zwart.

13. ...Ph5 14. Le3!

Nu was 14. Lg5+ f6 15. ef6x+ gf6x 16. Lh4 Thg8 17. Tfe1 Tg4 18. Te4 Tag8 in zwarts voordeel uitgevallen.

14. ...Thc8

14. ...Le3x was op hetzelfde neer gekomen.

15. Le2 g6 16. Pe4 Lxe3

Niet beter is 16. ...Lb4 17. g4 Pg7 18. Lg5+ Kf8 19. Pf6.

17. fxe3 Tc2?

Verliest snel. Hardnekkiger was 17. ...Lc6.

18. Pbd6 Tf8

Niet 18. ...Te2x 19. Tf7x+ Kd8 20. Tf8+.

19. Lxa6 bxa6 20. g4 Pg7 21. Pf6

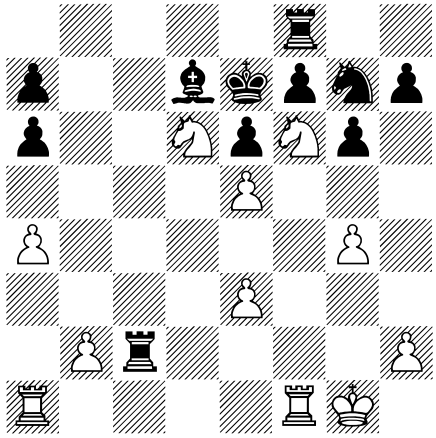

De genadeklap. Er dreigt 22. Ph7x en op 21. ...Td8 volgt 22. Pd7x Td7x 23. Tf7x+ Kd8 24. Tf8+ Kc7 (24. ...Ke7 25. Te8#) 25. Tc8+ met torenwinst.

21. ...Lc6 22. Tfc1

Zwart gaf het op. Op 22. ...Tg2+ 23. Kf1 Th2x was 24. Tc6x Th1+ 25. Kg2 Ta1x 26. Tc7+ Kd8 27. Td7# gevolgd en ook 22. ...Tc1x 23. Tc1x was kansloos.

De voor hem zo kenmerkende vreselijke nederlagen blijven uit, ook al kruipt hij tegen Keres een keer door de mazen van het net. Twee ronden voor het einde staat hij alleen op kop, maar hij wordt ingehaald door Bronstein die in twee fantastische aanvalspartijen Keres en Smyslov verslaat. Er volgt een beslissingstweekamp over twaalf partijen in Moskou waarin Boleslavsky twee keer een achterstand wegwerkt, zodat ook die gelijk wordt. Vervolgens wordt er doorgespeeld tot de eerste overwinning. Bronstein wint de 14e partij en krijgt het recht wereldkampioen Botwinnik uit te dagen.

De volgende gooi naar de macht kan in 1953 in het kandidatentoernooi van Zürich worden gedaan. Hij start met 3 uit 4, maar dan volgt een verschrikkelijk drama tegen Keres.

Keres - Boleslavsky
Zürich 1953
1. d4 Pf6 2. c4 d6 3. Pc3 e5 4. Pf3 Pbd7 5. Lg5
Verhindert het fianchetto van de koningsloper want op 5. ...g6 volgt 6. de5x de5x 7. Pe5x en na 5. ...ed4x 6. Dd4x g6 7. Pd5 Lg7 8. De3+ moet zwart de rokade opgeven. Veilig was nu 5. ...Le7 geweest maar Boleslavsky bedenkt een ander plan. Onwillekeurig moet ik denken aan wat Hans Kmoch in 1946 in Groningen over hem schreef toen hij met wit een onbegrijpelijke verliespartij tegen Smyslov afleverde: "Boleslavsky kan niet nalaten te experimenteren. Hij is een idealist, een martelaar van de schaakwetenschap. Hij is bij wijze van spreken steeds bereid zich onder de rupsbanden van een tank te werpen om te registreren wat je voelt als je ledematen worden verbrijzeld. Dit moedige optreden moet hem zeer hoog worden aangerekend. Mannen als hij zijn onmisbaar voor de vooruitgang in het schaken".
5. ...h6 6. Lh4 g5 7. dxe5!

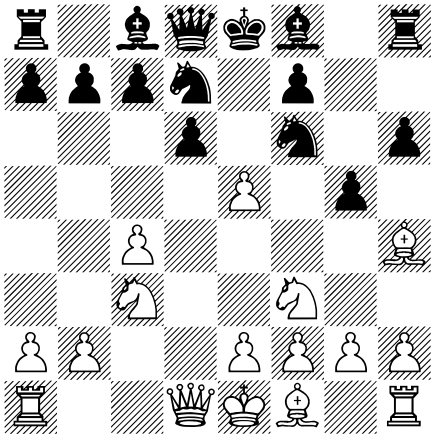

Een venijnig tussenzetje. Na 7. Lg3 e4 8. Pd2 e3 was alles in orde geweest voor zwart. Nu heeft wit na 7. ...de5x 8. Lg3 e4 9. Pd4 duidelijk voordeel. Het beste lijkt nog 7. ...Pe5x waarna zwart zowel na 8. Pe5x de5x 9. Dd8x+ Kd8x 10. Lg3 Pd7 11. 0-0-0 f6 als na 8. Lg3 Pf3x+ met enige moeite overeind blijft. Boleslavsky gaat voor een totale weerlegging van het witte plan, maar die zit er eenvoudig niet in en binnen de kortste keren is zijn stelling een puinhoop.
7. ...gxh4 8. exf6 Dxf6 9. Pd5 Dxb2
Dit verliest snel. Najdorf suggereerde dat zwart na de zielige terugtocht 9. ...Dd8 nog tegenstand had kunnen bieden, bijv. 10. Dd4 Pe5 11. Pe5x Lg7 12. Pf7x Ld4x 13. Pd8x Kd8x 14. Pc3.
10. Tb1
In het toernooiboek wordt gesuggereerd dat Boleslavsky slechts gerekend had op 10. Pc7x+ Kd8 11. Pa8x, waarna hij met 11. ...d5 nog aardige tegenkansen had gekregen:

12. Tc1 Lb4+ 13. Pd2 Pc5 14. Tc2 De5 (dreigt 15. .. Pd3#) 15. e3 Lf5.
10. ...Dxa2 11. Pxc7+ Kd8 12. Pxa8 Pc5
Iets beter was 12. ...Lg7 geweest, maar ook dan krijgt zwart niet genoeg voor zijn toren.
13. Ta1 Db2 14. Dd4 Dxd4 15. Pxd4 Lg7 16. e3 Te8 17. Le2 Lxd4 18. exd4 Pb3 19. Txa7 Pxd4 20. Ta2 h3 21. Tg1 Tg8 22. g4
en zwart gaf het op.

Er volgt een reeks voorzichtige remises. Na een overwinning op Kotov lijkt hij nog terug te kunnen komen, maar een nederlaag tegen Geller maakt een eind aan zijn aspiraties. Voorgoed, blijkt later. Hij speelt nog wel toernooien en vooral teamwedstrijden, maar hij kan niet goed meer omgaan met de spanningen van de echt grote wedstrijden en hij wordt trainer en theoreticus. Zijn stijl blijft hij echter trouw, zoals uit de volgende partij blijkt:

Boleslavsky - Djindjihashvili
Minsk 1966
1. d4 d5 2. c4 dxc4 3. Pf3 Pf6 4. e3 e6 5. Lxc4 c5 6. 0-0 a6 7. Pc3 b5 8. Lb3 Lb7 9. De2 Pbd7 10. Td1 Db8 11. d5 exd5 12. Pxd5 Pxd5 13. Lxd5 Lxd5 14. Txd5 Db7 15. e4 Le7 16. Lg5 Pb6

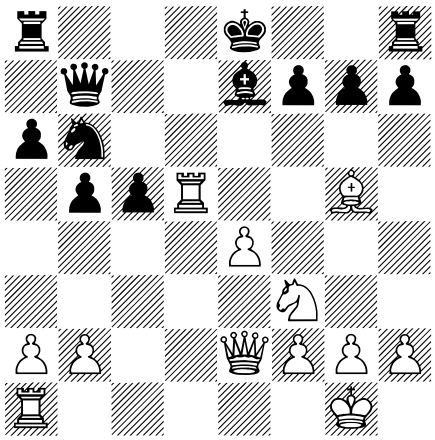

Op 16. ...Lg5x was 17. Tad1 gevolgd, maar ook na de tekstzet heeft wit een verrassing.
17. Tad1! h6?
Na 17. ...f6 18. Lf4 Pd5x 19. ed5x 0-0 20. De6+ Kh8 21. d6 heeft wit fraaie aanvalskansen voor zijn kwaliteit en op 17. ...Pd5x geeft Boleslavsky 18. ed5x f6 19. d6 fg5x 20. Te1 Td8 21. De6 Td7 (21. ...Dd7? 22. de7x!) 22. Pg5x Tf8 23. Ph7x Tf7 24. Dg6 en als zwart nu 24. ...Dd5 doet om 25. Pg5 te verhinderen volgt verpletterend 25. Pf6+ gf6x 26. Dg8+ met damewinst.
18. Lxe7 Pxd5
Niet 18. ...De7x 19. Te5.
19. Lxc5 Pe7 20. Pe5 Tc8?
Hierna is het snel uit. Hardnekkiger was 20. ...Dc7 met als mogelijk vervolg 21. Dg4 Td8 (niet 21. ...Dc5x 22. Dd7+ Kf8 23. Dd8+ en mat) 22. Td8x+ Dd8x 23. Le7x Dd2 (niet 23. ...De7x 24. Dc8+ Dd8 25. Dd8x+ Kd8x 26. Pf7x+) 24. h4 Ke7x 25. Dg7x Dc1+ (of 25. ...Tf8 26. Pg6+) 26. Kh2 Df4+ 27. Kh3 Df6 28. Pg6+ Dg6x 29. Dh8x.
21. Td7 Tc7 22. Td8+

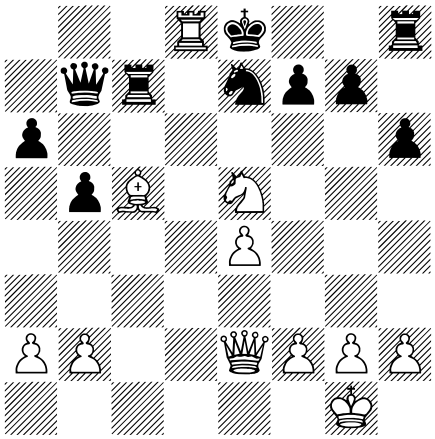

De genadeslag.
22. ...Kxd8 23. Pxf7+ Kd7
Op andere koningzetten volgt 24. Pd6+.
24. Dg4+ Kc6 25. De6+
en zwart gaf het op. Hij hoefde 25. ...Kc5x 26. Dd6+ Kc4 27. Pe5# niet te zien.

Als onderzoeker en trainer (ondermeer van Petrosjan, toen die tegen Botwinnik om de wereldtitel streed) bleef Boleslavsky het schaken trouw. Hij schreef zijn *Izbrannye partii*, vol met prachtige analyses, in 1957 nadat hij zijn echte schaakloopbaan had afgesloten. In 1977 overleed hij. Ook tijdens zijn laatste dagen in het ziekenhuis bleef hij met zijn zakschaakspel analyseren.

Ongeveer tien jaar geleden hield Bronstein een lezing voor DD. Tot onze verbazing vertelde hij dat er tussen hem en Boleslavsky tijdens het dramatisch verloop van het kandidatentoernooi in Budapest en de aansluitende match in Moskou geen enkele animositeit was geweest. Deels kwam dat doordat zij elkaar kenden sinds ze tijdens de Tweede Wereldoorlog beiden naar Sverdlovsk waren geëvacueerd en daar waren ze vrienden geworden (later zou hij ook trouwen met de oudste dochter van Boleslavsky), maar wat ook meespeelde was dat beiden er ontzettend tegen opzagen tegen de onoverwinnelijk geachte Botwinnik te moeten spelen. Na hun gezamelijke zege in Budapest hadden ze besproken wie van hen het beste tegen de wereldkampioen zou kunnen spelen en beiden vonden dat de ander het maar moest doen. Dat wilde niet zeggen dat er afspraken waren gemaakt over de uitslag van de beslissingsmatch: het waren echte partijen geweest, maar Boleslavsky was na afloop duidelijk opgelucht dat hij niet tegen Botwinnik hoefde te spelen en hij, Bronstein had nog nooit een overwinning met zo weinig vreugde behaald. Tijdens dezelfde lezing benadrukte Bronstein dat er tijdens de match met Botwinnik (12-12 met een verschrikkelijke blunder van Bronstein in de 23e partij) geen druk van hogerhand op hem was uitgeoefend om expres van Botwinnik te verliezen, maar in die tijd was het nu eenmaal onmogelijk om van hem te winnen. De cultuur was daar toen niet rijp voor en dat hoefde hogerhand niet uit te leggen. Zoiets dus.

Henk Happel

Het commentaar bij de partijen is geschreven aan de hand van de analyses uit het boek van Jimmy Adams en het toernooiboek van Zürich 1953 van Bronstein.

Bestuur en redactie
wensen iedereen
een prettige (schaak)zomer

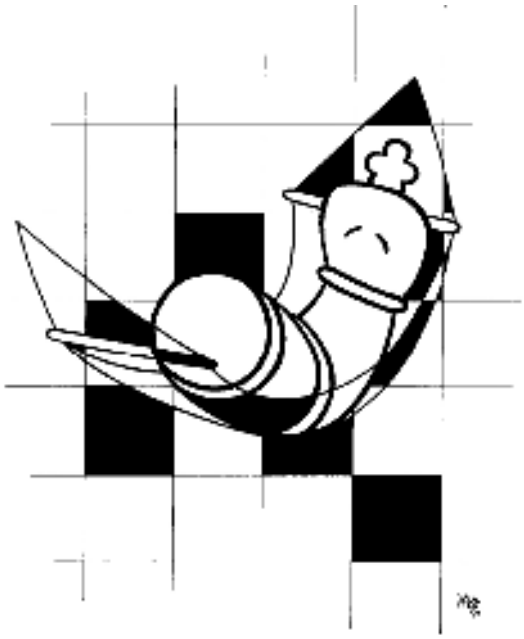

Zomeragenda

donderdag 24 juni
34e ronde seniorencompetitie

donderdag 24 juni t/m 26 augustus
niet op 15 en 22 juli!
Haagsche Zomercompetitie (Haeghe Ooievaar)
[Let op, nieuw adres: Scoutinggroep PéPé, Van der Goeslaan 3]

vrijdag 9 t/m zondag 18 juli
4e Leiden Chess Tournament

maandag 26 juli t/m donderdag 5 augustus
Open Kampioenschap van Nederland (Dieren)

maandag 9 t/m zaterdag 14 augustus
[jeugd] Euro Chess Tournament (Enschede)

vrijdag 27, dinsdag 31 augustus en vrijdag 3 september
62e Westlandse Druivenschaaktoernooi (Naaldwijk)

zaterdag 28 augustus
Botwinnik rapidtoernooi

kontrast

Kopieerservice bij KONTRAST
als goed in meervoud moet
KONTRAST
Tanthofdreef 7 te Delft
Tel. (015) 2618823

Op vrijwilligers kun je bouwen.
Hun inspanningen voor verenigingen, instellingen
en stichtingen zijn goud waard. Een van uw vrijwilligers
werkt bij Shell in Nederland. Shell waardeert de inzet
van deze vrijwilliger zeer. Want juist maatschappelijke en
sociale inzet maakt onze medewerkers completer en meer
betrokken. Het Shell VrijwilligersFonds doneert
aan instellingen waar medewerkers van
Shell als vrijwilliger actief zijn.
Ook u helpen we graag!
Uw vrijwilliger weet
ook veel over energie
Invest in
Social Energy
www.shell.nl/
socialinvestment

Een vertrouwde laan, met een nieuw gezicht!

Brouwer
Assurantiën

Brouwer Belderbos,
een persoonlijkheid in verzekeringen

Uw adviseur op het gebied van verzekeringen!

Brouwer Belderbos assurantiën
Laan van Meerdervoort 708
Den Haag, tel.: (070) 325 61 38
Of kijk voor meer informatie op de website:

www.brouwerbelderbos.nl